

KERESDI BETHLEN FERENCZ LEVELEZÉSE.

1622—1653.

— ELSŐ KÖZLEMÉNY. —

Bethlen Ferencz I. és II. Rákóczy Györgynek immár nem ismeretlen diplomatája. E levelek közlője egy szerény értekezés keretében igyekezett Bethlen Ferencznek diplomáciai működését, mely I. Rákóczy Györgynek a lengyel korona megszerzésére irányuló törekvéseivel van szerves összefüggésben, kiadatlan levelei alapján megvilágítani, illetőleg magukat az iratokat is hozzáférhetőkké tenni.

Az alább közlendő levelek nem országos jelentőségűek; inkább magánjellegűek s Bethlen Ferencz személyes viszonyaira vonatkoznak; az a körülmény azonban, hogy *Bethlen Ferencz* úgy is, mint *főudvarmester és Fehérmegye főispánja*, úgy is, mint bizalmas *fejedelmi követ* jelentős, bár eddig kevésbé ismert szerepet vitt Erdély XVII. századi történetének jelzett korában s közéletében, azt hiszszük, megokolttá teszi egyéb levelezésének közzétételét is. Így abban a szerencsésnek mondható helyzetben vagyunk, hogy ezen kiváló diplomata levelezését a maguk teljességében magunkénak mondhatjuk, felhasználható adatokat szolgáltatván ez által Erdély XVII. századbeli politikai s művelődéstörténetére vonatkozólag.

A levelek eredeti példányai a gr. Bethlenek *keresdi* (jelenleg azonban még Gyéresszentkirályon lévő) levéltárában vannak, honnan azokat gr. Bethlen Bálint tordaaranyosmegyei főispán úr szíveségéből közöljük.

1.

Gabriel Dei gratia electus Hungariae, Dalmatiae, Croatiae etc. rex, Transylvaniae princeps et Siculorum comes etc.

Generose fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram. Mind azolta is, az miolta Isten bennünket édes hazánkából hűségtek között az egész magyar nemzetnek megromlott szabadságának

helyére állatására kihozott vala, mennyi szüntelen való szorgalmatosságunk és éjjeli nappali fáradságunk volt csak azon, miképpen ezeket az sok felháborodott és egész keresztyénségnek nem utolsó veszedelmére nézendő állapotokat legelsőbben Istennek nevének dicsíretivel, azután nemzetünknek megmaradásával és régi törvényinek felállatásával lecsendesíthessük, itiljük azokat hűségednél nyilván lenni. Mely igyekezetünkben mikor sem magunk sokszori életünknek veszedelmét, sem számlálhatatlan költségünket nem szántuk volna, végre sok szorgalmatosságink után mindenek felett az keresztyén vérontást és sok ártatlan községnek pusztulását akarván eltávoztatni, Istenünket segítségül híván, római császárral ő felségével az szent békességet végbenvittük és az sok háborúságokat kívánt szép csendességre fordítottuk. Mely ő felségével való békességnek immár Istennek szent hírével minden részeit effectaulvan is és itt künn való birodalmunkat minden jó helyben hagyván, igyekezetünket elsőben is arra akartuk téríteni, hogy hűségtek közzé mentül hamarabb bemenvén, édes hazánkat ennyi sok munkánk és fáradságink után immár meglátogathassuk és ha mi fogyatkozások eddig való távollétünk miatt hűségtek közt történtek is, mindazokat hűségtekre való atyai gondviselésünkkel helyére állassuk. Ezekért azért és egyéb előttünk álló nagy szükséges dolgokért is mellettünk lévő tanácsinknak tetszéséből, ad primum diem mensis Maii rendeltünk hűségteknek országul kolozsvári városunkban generalis gyűlést celebráltatni, az hol Isten velünk lévén, magunk is személyünk szerint jelen akarunk lenni. Hűségedet azért intjük, sőt hagyjuk és parancsoljuk is, hogy az megnevezett napon és helyen maga személye szerint jelen legyen, hogy hűségeddel egy értelemből édes hazánknak megmaradására minden jót végezhesünk. Secus sub poena in generali decreto expressa non facturis. Datum in libera nostra civitate Cassoviensi, die 19. mensis Martii. Anno 1622.

Gabriel mp.

Stephanus Kovachoczy mp.

Kívül : Generoso Francisco Bethlen de Bun etc. Fideli nobis dilecto. (Zárópecsét.)

2.

Gabriel Dei gratia Sacri Romani Imperii et Transylvaniae Princeps etc.

Generose fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram. Országunknak megmaradására és csendes békességének őrzésére való szorgalmatos vigyázásunkat eleitől fogva minemű igyekezettel viseltük legyen, hisszük azt, hogy hűségtek eddig mind valóságosan eszében vehette, mind pedig maga hasznával bőségesen megtapasztalhatta, holott ebben sem költségünket, sem gondos nyughatatlanságunkat semmi időben nem szánjuk, nem

egyébben, hanem csak annak állandó megszerzésén igyekezünk; melyhez képest az emult üdöbéli háborúságoknak felgerjedett lángját is, Istennek segítsége velünk lévén, kívánt szép békeséggel akarván mindenek felett lecsendesíteni, római császárral ő felségével bizonyos végezések által ujabban megegyeztünk és minden ellenkezéseknek veszedelmes romlásit leszállítván, ez országunkban Istenünknek szent áldásával békével érkeztünk. Mivel pedig mindezekre és egyéb előttünk álló szükséges okokra is nézve kívántatott hűségteknek országul fejevári városunkban generalis gyűlést promulgáltatnunk és erre mellettünk lévő tanácsinknak tetszésekből ez jövendő Sz. György havának negyedik, ugmint husvét innepe napját is rendeltük. Intjük azon kglmessen hűségedet, sőt hadjuk és parancsoljuk is, hogy az megnevezett napon és helyen az régi szokást követvén, maga személye szerént legyen jelen, hogy véllek egy értelemből Istennek segítségével hazánknak megmaradására minden jó és hasznos dolgokat végezhessünk. Secus sub poena in generali decreto expressa non facturus. Cui de caetero benigne propensi manemus. Datum in arce nostra Fogaras die 25 Februarii. Anno 1657.

Gabriel mp.

Kívül: Generoso Francisco Bethlen de Körösd, dapiferorum nrorum magistro ac aulae familiari etc. Fideli nobis dilecto etc. (Zárópecsét.)

3.

Generose Dne Amice nobis honorande Salutem et amicitiae nostrae paratam commendationem.

Noverimus Generosam Vram Dominationem ex literis eiusdem ad nos conscriptis, divina providentia, ritu consvetudineque Sanctissimae ecclesiae generosam virginem dominam Susannam Kamuthi, magnifici quondam domini Volfgangi Kamuthi de Szent László, Serenissimi Principis Transsylvaniae etc. intimi consilarii. universorum Siculorum generalis ac Sedis Siculicalis Udvarheliensis supremi capitanei, comitatusque Thordensis comitis filiam in legitimam thori sociam sibi desponsasse, — eurandemque nuptiarum solennitatem ad diem vigesimum futuri mensis Maii in curia eiusdem Keresd vocata celebrantes, devenisse, rogantes nos amice. ut solennitati nuptiarum suarum die praedicto praesentia nostra interesse, hanc graventer (*így!*) velimus: sed cura sollicitudineque continua harum expeditionum bellicarum (in quibus expeditionibus mandato imperatoris Turcarum iam iam movemur) obstantes, suarum nuptiarum solennitati interesse haud valentes, rem istam observantiamque condignam erga nos declaratam, pari amicitia officiorumque genere eidem recompensare conabimur, rogantes eadem nobis hac in re parcere. Coniunctionem eandem

auspicatissimam Deus ille benignus secundare, vitamque producere dignetur. Eandem bene valere cupimus. Datum in Bukurest die 26 Aprilis Anno 2627. Generosae Dnis Vrae amicus benevolus.

(Az oláh vajda aláírása oláh betűkkel.)

Kívül : Generoso Domino Francisco Bethlen de Bun, stb.

4.

Gabriel Dei gratia Sacri Romani Imperii et Transylvaniae Princeps etc.

Generose fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram. Hűségednek kegyelmesen hagyjuk s parancsoljuk is, ez levelünket vevén, minden okvetetlen ez jövő pénteken, úgy mint ad diem 18 praesentis mensis Junii itt legyen Fejérvárott hűséged. Secus non facturis. Datum Albae Juliae die 15 Junii. Anno Dni 1627.

Gabriel mp.

Kívül : a szokott cím. (Zárópecsét.)

5.

Gabriel Dei gratia Sacri Romani Imperii et Transylvaniae princeps, Partium regni Hungariae Dnus, Sicularum comes ac Oppoliae et Ratiboriae dux etc.

Generose fidelis nobis dilecte. Salutem etc. Christianus Vilhelmus fejedelem atyánkfia követségen jövén hozzánk, immár Hatszokra érkezett, kit illendő becsülettel akarván látni és fogadni, kglmesen és serio parancsoljuk hűségednek, hogy minden maga dolgait hátrahagyván, csak postaképpen igen sietséggel úgy jöjjön, hogy ad diem 6. praesentis minden okvetetlen Fejérvárott jelen legyen. Secus non facturis. Datum Albae Juliae die 3 Septembris. Anno 1627.

Gabriel mp.

Kívül : a szokott cím. (Zárópecsét.)

6.

Gabriel Dei gratia Sacri Romani Imperii et Transylvaniae Princeps etc.

Generose fidelis dilecte. Salutem et gratiam nostram. Ez levelünket vevén hűségednek kglmessen hagyjuk s parancsoljuk is, hogy valahol személyünket hallja lenni, jóttest jöjjön utánnunk hűséged. Secus non facturis. Datum in possessione Oláhfalú die 29 Januarii 1628.

Gabriel mp.

Kívül : a szokott cím. (Zárópecsét.)

7.

Gabriel Dei gratia Sacri Romani Imperii et Transylvaniae Princeps etc.

Generose fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram.

Fejedelmi tisztünk és Istenünktől reánk bízott hivatalunk szerint nem akarván semmiből az hűségtekre való atyai kglmes gondviselésünkben fogyatkozást tenni, igyekezetünk szüntelen azon vagyon, miképpen megmaradástokra és tőlünk eddig sok munkánk és fáradságunk által megszerzett csendes állapotjokra szorgalmatossan és kglmessen vigyázhassunk ; melyre nézve mind országunknak régi szokását követvén s mind pedig egyéb mostani előttünk levő szükséges dolgok úgy kívánván, mellettünk levő tanácsinknak tetszésekből is kelletett országul hűségteknek ad Dominicam Judica, ugymint kilenczedik napjára az következő Szent György havának fejevári városunkban generalis gyűlést promulgáltatunk. Intjük azért hűségedet, sőt hagyjuk és parancsoljuk is, hogy az megnevezett napon és helyen maga személye szerint jelen lenni el ne mulassa, hogy így vele egy értelemből hazánknak javára és megmaradására minden jó és hasznos dolgokat végezhesünk. Secus sub poena in generali decreto expressa non facturis. Cui de caetero benigne propensi manemus. Datum in arce nostra Fogaras, die 14 Martii. Anno 1628.

Gabriel mp.

Kívül : a szokott cím. (Zárópecsét.)

8.

Gabriel Dei gratia Sacri Romani Imperii et Transylvaniae Princeps etc.

Generose fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram.

Váradai házunknak és ott körül való jószáginknak is látogatására akarván kimenni, mivel hűségednek is jelen léte személyünk mellett kívántatik : intjük kglmesen, sőt hagyjuk s parancsoljuk is, hogy ad diem 28 praesentis mensis Julii itt fejevári városunkban compareáljon és ne más helyre valahova jöjjön előnkben, hogy így velünk együtt Istennek szent áldásával indulhasson, mivel 29. mi is innen meg akarunk indulni. Secus non facturis. Datum Albae Juliae die 7. Julii. Anno Dni 1628.

Gabriel mp.

Kívül : a szokott cím. (Zárópecsét.)

9.

Gabriel Dei gratia Sacri Romani Imperii et Transylvaniae Princeps etc.

Generosi fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram. Hűségteknek kglmessen hagyjuk és parancsoljuk is ez levelünket vévén, otthon minden dolgait elhagyván, mindjárt jőtest jöjjön ide Fogarasban hozzánk hűségtek. Secus non facturi. Datum in arce nostra Fogaras, die 4. Januarii. Anno Dni 1629.

Gabriel mp.

Kívül : Generosis Georgio et Francisco Bethlen de Keresd, aualae nostrae familiaribus etc. Fidelibus nobis dilectis. (Zárópecsét.)

10.

Gabriel Dei gratia Sacri Romani Imperii et Transylvaniae Princeps etc.

Generose fidelis dilecte. Salutem et gratiam nostram. Eleitől fogva minden igyekezetünket Istenünknek szent nevének dicsőretire és hazánknak megmaradására akarván fordítani, mivel semmit inkább előttünk, mint az hűségtek javát és csendes állapotját, nem viseltünk, hogy azon reájok való kglmes gondviselésünkben ezután is fejedelmi tisztünk és hivatalunk szerént fogyatkozást ne tegyünk, akarván mindenben arra vigyáznunk, mind az régi jó szokás, mind pedig egyéb előttünk álló szükséges dolgok mostan így kívánván, mellettünk levő tanácsink tetszésből is kelletett országul hűségteknek ez jövendő aprilisnek 8. napjára, ugy mint virágvasárnapra fejevári városunkban generalis gyűlést promulgáltatnunk : intjük ezért hűségedet kglmessen, sőt parancsoljuk neki, az megnevezett napon és helyen személye szerént legyen jelen, hogy véle egy értelemből hazánknak javára és megmaradására minden jó és hasznos dolgot végezhesünk. Secus sub poena in generali decreto expressa non facturus. Datum in arce nostra Fogaras, die 6. Martii. Anno Dni 1629.

Gabriel mp.

Kívül : a szokott czím. (Zárópecsét.)

Ugyanott Bethlen Ferencz megjegyzése : Bethlen Gábor fejedelem levele.

11.

Gabriel Dei gratia Sacri Romani Imperii et Transylvaniae Princeps etc.

Generose fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram. Mind magunk egészségünknek Istennek sz. áldásából helyére való állásáért s mind pedig egyéb szükséges dolgainkért akarván Váradra

ott való házunk látogatására kimenni, mivel hűségednek is kíván-
tatik magunk személye mellett jelen léte, kglmesen parancsoljuk,
hogy második napján ez jövendő Sz. Mihály havának minden
okvetetlen Fejérváratt legyen jelen, hogy onnat velünk együtt
indulhasson és utunkban személyünk mellett is lehessen. Secus
nullatenus facturus. Datum in civitate nostra Colosvar, die 20
Augusti. Anno 1629.

Gabriel mp.

P. S. Más utat pedig senki magának ne válasszon, hanem az mi
kglmes parancsolatunk szerint velünk együtt legyen, alioquin
ha hon marad, az háromszáz forint poenát rajta exigáltatjuk.

Kívül : a szokott czím. (Zárópecsét.)

12.

Catharina Dei gratia nata marchionissa Brandenburgica etc.
Generose fidelis nobis grate. Salutem et gratiam nostram.
Cum inevitabilem hanc natura mortalibus legem praescripserit, ut
fragile continuisque aerumnis obnoxium hoc corporis ergastulum
relinquere et meliore parte nostri hinc emigrare debeamus, ideoque
nullis fatalem vitae periodum hactenus evitare licuerit. Sed finis
omnis mundi huius inanis gloriae ipsa morte terminata sit, illud
quotidiana rerum experientia semper omnibus palam demonstravit,
adeo ut hoc tristi etiam rerum nostrarum statu documenta quibus-
vis Serenissimus et Celsissimus Dominus Gabriel Sacri Romani
Imperii et Transylvaniae Princeps, partium regni Hungariae
Dominus, Siculorum comes ac Oppulidae Ratiboriaeque dux etc.
dnus et maritus noster desideratissimus huius rei hisce diebus prae-
buerit : Is enim cum omni vita rebus fortiter et praeclare gestis
aeternum nominis decus sibi comparasset, paternaque plane cura
subditorum suorum commodis benigne prospectum uoluisset, tan-
dem ut sunt res mortalium caducae gravissimi morbi vi per aliquot
mensium spatio tentatus ; cum vim ejus ulterius sustinere nequa-
quam valuisset, in ipso laudum et gloriae cumulo, aetatis vero
anno quadragesimo nono hic Albae Juliae decima quinta die mensis
Novembris hora undecima antemeridiana, certa in Deum fiducia
plenus, placidissime animam Creatori suo reddidit. Princeps magna-
nimitate, prudentia, pietate christiana, singularique rerum omnium
experientia, cum primis memorabilis, qui etsi immaturo fato cum
perenni suorum desiderio sublatus sit, famae tamen virtutumque
suarum monumenta cum illustri rerum praeclare gestarum gloria
et nunquam intermorituris laudum praeconiis in animis omnium
reliquit. Cuius inusitatae admirabilique virtuti, etsi suorum exi-
mia pietas debito honore semper responsura sit, tamen cum

supremum charitatis officium erga exanime ejus corpus declarandum, iustaque funeri persolvenda debeamus ea certis gravibusque de causis haud differenda. Sed in hac eadem civitate Alba Julia et majori aede sacra loco per ipsum ordinato exequenda et die vigesima quinta Januarii anni millesimi sexcentissimi trigesimi eum veris lacrimis tumulandum decrevimus. Cum autem insignis fidelitatis Vrae erga beatissimae memoriae principem et maritum nostrum amantissimum obsequii certae simus edocendam, de his eam benigne volumus, hortamurque et clementer mandamus, ut memor paterni eius erga se affectus, singularisque clementiae et favoris debiti obsequii sui, signa declarare funerique tanti tamque laudatissimi principis et vere patris huius patriae interesse haud praetermittat. Factura rem gratissimam defuncti principis memoria sua erga eum observantia condignam et benignae etiam voluntati nostrae consentaneam.

Insuper cum certae eaeque arduae causae requirant, ut generalia etiam comitia in hanc eandem civitatem nostram Albam Iuliam sedilibus huius regni nostri statibus indicenda, hicque celebranda debeamus, eorumque terminum peractis funebribusque iustis ulterius haud differenda, sed ex fidelium consiliariorum nostrorum unanimi consensu eadem statim inchoanda velimus. Idcirco fidelitatem Vram de eo etiam clementer hortamur et eidem benigne serioque mandamus, ut ad terminum praedictum hic praesens adesse nequaquam intermittat, quo eius fidelibus consiliis fretae, ea omnia, quae commodo earum publicaeque pacis securitati et bono communi promovendo proficua videbuntur, statuere valeamus. Secus sub poena in generali decreto expressa non facturus. Cui de caetero gratiose propensi manemus. Datum Albae Iuliae die 20. Decembris. Anno Domini 1629.

Catharina mp.

Kívül : a szokott czím. (Zárópecsét.)

Ugyanott Bethlen Ferencz megjegyzése : Praesentatae sunt A. 1629. 29. Decembris in Keresd. Franc. Bethlen mp.

13.

Brandenburgi Katalin levele Bethlen Ferenczhez Toldalagi Mihály szolgálatainak igénybevétele ügyében. Gyulafehérvár, 1629. decz. 24.

Catharina Dei gratia Sacri Romani Imperii et Transsylvaniae Princeps etc.

Generose fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram. Benigne recordamur, qua fide et industria generosus Michael Tholdalaghi commissa sibi negotia quondam a Serenissimo Principe marito nostro desideratissimo in Porta Ottomannica aliisque in locis peregerit. Cuius ingenuitati permotae dictum Michaellem

Tholdalaghi servitiis nostris adjungere decrevimus. Fidelitati Tuae itaque benigne committimus, ut ipsi voluntatem nostram detegat atque in eo laboret, ut post ferias quantocius fieri poterit, hac sese in aula nostra sitat, ut quae in negotio habemus, ejus causa commodius concludere possimus. In reliquo etc. Albae Iuliae 24 Decembris 1629.

Catharina mp.

Kívül: a szokott cím. (Zárópecsét.)

Bethlen Ferencz megjegyzése ugyanott: Praesentatae sunt A. 1629. in Keresd 25 die Decembris. Franc. Bethlen mp.

14.

Catharina Dei gratia nata marchionissa Brandenburgica etc. Generose fidelis nobis sincere grate. Salutem et favorem. Ngos Pétsi Simon nagyobbik leánya, nemzetes Pétsi Erzsébet hajadon leányasszonyimmár egynehányesztendőtől fogva dicsíretes jó magaviseléssel lakván belső házuknépe leányasszonyok között udvarunkban, mivel ennek előtte az méltóságos emlékezetű felséges fejedelem praedecessorunknak, nekünk szerelmes urunknak reá való kglmes gondviseléséből jegyeztetett volt el jövődő szent házasság kötelességére az nemzetes vitézlő Mindszenti Gábor hívüinktől, — Istennek rendelése és az keresztyén anyaszentegyháznak jó szokása szerént, immár mostan házunkból és udvarunkból való tisztességes kiadását és házasítását, némely becsületes híveinknek, tanácsinknak és az leányasszony atyjafianak is jó tetszésekből rendeltük ez jövődő szombatn, die nimirum 27. praesentis Aprilis, itt az kolozsvári szállásunkon lenni. Kglmedet azért requiráljuk kglmessen, hogy a megírt napon és helyen ebédre jó idein mind asszonyommal egyetemben az megnevezett házunkbeli leányasszonynak tisztességes kiadására legyen jelen, kit mi is kglmessen agnoscalhassunk felölle. Cui de caetero gratiose propensi manemus. Datum in civitate nra Colosvar, die 22 Aprilis, Anno Dni 1630.

Catharina mp.

Kívül: a szokott cím. (Zárópecsét.)

15.

Catharina Dei gratia nata Marchionissa Brandenburgica etc. Generose fidelis nobis grate. Salutem cum favore. Országunknak megmaradásában járó bizonyos elmulthatatlan okok állván előttünk, melyekért kglmeteknek országul mentül hamarébb generalis gyűlést kelletvén promulgáltatnunk, az jövődő júliusnak tizedik napjára rendeltük azt, mellettünk levő tanácsinknak

tetszésekből meggyesi városunkban celebráltatni. Kglmedet azért intjük, sőt serio parancsoljuk is, hogy az megnevezett napra személye szerint meggyesi városunkban legyen jelen, hogy véle is egy értelemből országunknak megmaradására és javára minden jó és hasznos dolgokat végezhesünk. Secus sub poena in talibus expressa non facturus. Datum Albae Juliae die 27. Junii. Anno Dni 1630.

Catharina mp.

Kívül : a szokott czím. (Zárópecsét.)

Ugyanott Bethlen Ferencz írásával : Praesentatae die 3 Julii anno 1630. in Keresd.

16.

Stephanus Bethlen Dei gratia Princeps Transylvaniae etc.

Generose fidelis nobis sincere dilecte. Salutem et favorem nostrum. Minemű véletlen és minden gondolat kívül való állapot találta legyen velünk együtt kglmeteket ez mult napokban, hisszük azt, hogy szemek előtt lévén, ezután is nem kevés szorgalmatossággal igyekezik annak eltávoztatására. Melyre nekünk is hivatalunkra és hazánkhoz való szeretetünkre nézve kelletvén kglmetekkel együtt gondot viselnünk, mellettünk levő tanácsinknak is tetszésekből szükségesnek itéltük, hogy ad 27. diem praesentis mensis Novembris kglmeteknek országul segesvári városunkban generalis gyűlést promulgáltassunk. Intjük azért kglmedet, sőt hagyjuk s parancsoljuk is serio, hogy személye szerint az megnevezett napon és helyen legyen jelen, hogy kglmetekkel egy értelemből hazánkunk javára és megmaradására, minden jó és hasznos dolgot végezhesünk. Noha peniglen mi minden igyekeztünkkel azon vagyunk, hogy mennél csendesb és jobb módok alatt való eszközök által szállíthassuk le ez mostani felháborodott állapotokat, mindazáltal, hogy az közönséges megmaradásra és magunkra is jobb módjával vigyázhassunk, ezt is kglmednek parancsoljuk kglmessen, legyen oly készüllettel, hogy mihelyt második parancsolatunkat veszi, oda indulhasson, az hová az szükség kívánja. Secus sub poena in generali decreto expressa non facturus. Datum Claudiopoli die 4. Novembris. Anno Dni 1630.

SS. Bethlen mp.

Kívül : a szokott czím. (Zárópecsét.)

Ugyanott Bethlen Ferencz megjegyzése : Exhibitae sunt 11 die Novembris. Anno 1630 in Keresd. Franc. Bethlen mp.

17.

Generose Domine amice nobis benevole Salutem etc.

Isten kglmedet minden jókkal éltesse. Hogy kglmed jámbor szolgálói fejedelem ő Nga levelivel hozzánk jövének, kglmed levelit is megadák ; mely adós ember felől irt kglmed nekünk, kglmed

szolgái mellé tisztviselőnket rendeltünk, hogy kglmed adóságát meg fogják. Az ember pedig elment volt annak előtte Sebesben, csak az szegény feleségit találták, ki annak az adósságnak, kezessígnék dolgát semmibe tudta; azért minthogy az ember jelen most nem volt, mit tehetünk volna, de ezután mihent érkezik, mindjárt megfogadjuk s hurré teszünk s kglmed akkor bebocsátja szolgálait az adósságért. Ezzel tartsa Isten kglmedet jó egiszsigbe. Datum ex aula nostra Buchurest die 1 Februarii A. D. 1634. G. D. V.
(*A vajda aláírása oláh betűkkel.*)

Kívül: a szokott cím. (Zárópecsét.)

18.

Generose Dne affinis mihi observande. Officiorum meorum etc.

Mivel az Uristennek ő szent felségének kglmes rendeléséből bizott uramnak és atyámfiának tetszésekből az én szerelmes atyámfiával egyenlő akarattal az keresztyén anyaszentegyháznak régi jó rendtartása és szokása szerint ígirtük volt leányomat az ngos Bethlen Drusiannát fiunknak, az ngos Rédei Ferencznek Isten törvénye szerint való házastársul, kinek menyegzői solennitásának az Ur Istennek ő szent felségének kglmes engedelméből való végben vitelére rendeltük ez jövendő Szent István havának 27. napját ugyan itt ecsedi várunkban. Kglmedet ezért kérem szeretettel, mint bizodalmas uramat, atyámfiát, hogy az felül megírt helyen és napon nyolcz órakor legyen jelen mind asszonyommal ő kglmével, szerelmes házastársával együtt, hogy az kglmetek becsületes személyinek jelenlétével annak solennitása condecoraltassék. Kit én is kglmednek hasonló dologban igyekezem megszolgálni, mint uramnak sógoromnak. Tartsa meg az Uristen kglmedet jó egészségben örvendetes állapotban sok jó esztendeig. Datum in arce nra Ecsed die 23 Maii. Anno 1634. Generosae Dnis Vrae affinis ad officia paratus *Comes S. Bethlen mp.*

Kívül: Generoso Dno Francisco Bethlen de Keresd etc. Dno et affini mihi observandissimo. (Zárópecsét.)

19.

Generose Dne et affinis mihi observandissime. Officiorum meorum paratissima commendatione praemissa.

Amaz mindent bölcsen és szentül rendelő felséges Úr, mivel az ő kedves hiveit is az testi halál által való változással rendelte ez halandóságnak sátorából magához általköltöztetni; ez pedig oly megváltozhatatlan isteni rendelés és törvény az emberi nemzeten, hogy valaki született egyszer, meg kellessék annak az halandóságnak sorsát maga ez világi élete elváltozásánál tapasztalni, melyet

mindnyájunknak naponként való sok keserves példákbul kell néznünk, a mint ezen elkerülhetetlen mennyei végezés szerént az én szerelmes házastársom is az nemzetes és ngos Károlyi Kata asszony ez jelen hónap 19. napján estve nyolcz órakor nagy dicsiretes kegyes és Istenes életét levetkezte. Kinek utolsó keresztyén szokás szerént való becsületes eltakarítása lévén hátra, arra rendeltem fiammal együtt Rédei Ferenczczel ez jövő karácsony havának hetedik napját, hogy az Isten azt engedvén érnünk, Szent Jobon az magától emlékezetessen építettett templomban azon az napon ez földi nyugodalomnak megadjuk. Kérem azért kglmedet, mint jóakaró sógor uramat, szerelmes házanépével együtt megírt karácson havának ötödik napján ne nehezteljen nyolcz órakor reggel itt Ecsedben jelen lenni, hogy azon nap itt halotti praedicatiót hallgatván, elsőbben indulhassunk meg Szent Job felé szegény atyámfia hideg tetemivel, melylyel kglmed keresztyéni hivataljának felel meg. Én is pedig fiammal Rédei Ferenczczel együtt, adja Isten kglmednek örvendetes állapotjában szolgálhassuk meg. Tartsa meg Isten kglmedet jó egészségben sok jó esztendeig. Datum in arce Ecsed, die 30 Octobris. Anno 1634. Generosae Dnis Vrae affinis ad officia paratissimus

Comes S. Bethlen mp.

Kívül: a szokott cím. (Zárópecsét.)

Ugyanott Bethlen Ferencz megjegyzésével: Redditae 10 Novembris 1634 in Bun.

20.

Generose Dne affinis mihi observandissime. Officiorum meorum paratissima commendatione praemissa.

Az kglmed 4. Decembris Zilahon írt levelét 10 eiusdem adák meg nekem itt Ecsedben, melyben kglmed az maga jöveteliről és az fejedelem ő kglme méltóságának megadására nézve maga excipiálásáról miképpen értekezzék, most értettem volt csak ez kglmed irásából. Mely kglmed levele, ha elébb érkezett volna hozzám, igen akartam volna, hogy annyival az fejedelem ő kglme fejedelmi méltóságára tekintve fogyatkozás ne esett volna; mely kglmed levelének későn érkezésére nézve, ha mi fogyatkozás esett, azt kglmed ne nekünk tulajdonítsa, kiből kglmedtül bocsánatot szeretettel várok is. Mind az fejedelem ő kglme ebbeli kegyes jóakaróját adja Isten ő kglmének szolgálhassam meg, mind az kglmed szolgálatját édes sógor uram. Engem kglmed minden időben tartson szeretettel szolgáló atyjafiának. Tartsa meg Isten kglmedet sokáig jó egészségben. Datum in arce nostra Ecsed, die 11 Decembris. Anno 1634. Generosae Dnis Vrae affinis ad officia paratissimus

Comes S. Bethlen mp.

Kívül: a szokott cím. (Zárópecsét.)

21.

Generose Dne affinis mihi observandissime. Officiorum meorum paratissima commendatione praemissa.

Az Uristen kglmednek ez új esztendőnek minden részeit üdvösséges áldásival, jó egészséges hosszú élettel tegye szerencsésé és engedjen ő szent felsége sok új esztendőket érhetni s boldogul el is mulathatni kglmednek.

Nyilván vagyon kglmednél, az fiamnak minemű végezése volt kglmetek előtt Szilvási Boldizsárné asszonyommal ő kglmével, mely végezésének igen jó szivvel meg is felelt volna fiam minden punctioiban, ha mostani szomorú esetire nézve bizonyos okokból meg nem gátolódott volna benne, mely micsoda nagy rationabilis ok legyen, én hagyom csak az kglmed maga jó itéletire. Hogy pedig a fiam ilyen nagy akadályos állapotjában is asszonyomnak ő kglmének kedvit találhassa s ő rajta semmi ne múlték, ez okon minemű nagy igazzal kénálta asszonyomat ő kglmét, azt is tudom, eléggé érti kglmed, tudniillik, hogy a mely két ezer forintot karácson napjára le kellett volna tenni, azért az két ezer forintért zálagul birja ő kglme a sitvei és bolkáczi jószágot mind addig, a meddig fiam leteheti ő kglmének az megnevezett summát, kinél mi lehet nagyobb igazság? Kglmedet azért mint bizodalmas jóakaró uramat s atyámfiát, akarám bizodalmasson megtalálni, hogy asszonyommal ő kglmével legyen jó törekvő kglmed és fiamnak ilyen jó oblatioját ne vesse meg ő kglme, ha az Uristen ő felsége az fejedelemnek ő kglmének szivit meglágyítja fiamhoz, azon lészen, mihelt Isten beviszi, mentől hamarabb való jó alkolmatossággal ő kglmét fiam contentálja. Én is pedig asszonyomnak ő kglmének s mind kglmednek, ha az Uristen életemet halasztja, igyekezem szolgálni minden alkolmatossággal. Tartsa meg Isten kglmedet jó egészségben sok jó esztendeig. Datum in arce nostra Ecsed, dié 10 Januarii 1636. Generosae Dnis Vrae affinis ad officia paratissimus

Comes S. Bethlen mp.

Kívül: a szokott cím. (Zárópecsét.)

22.

Mint nekem kglmes uramnak fejedelmeknek alázatos hűséges életem fogytáig való méltatlan szolgálatomat ajánlom. Az felséges szent Uristen ngodat minden üdvösséges lelki és testi sok jókkal, boldog hosszú élettel és szerencsés birodalommal áldja meg kívánsága szerént.

Ngodnak kglmes parancsolatja szerént ide házamhoz érkezvén szombaton estve, reggel beküldék mindjárt polgármester

uramhoz Segesvárra, kéretvén ő kglmét, hogy két polgárt küldjön ki hozzám ; másnap ő kglme kiküldé az királybíró és Szócs Lőrincz nevű szász embert, ki ngodnál vala Szászvárott, azoktól kérdem, hogy az ngod kglmes kívánságira micsoda az ő kglmek resolutioja ; ezt az választ adák, hogy egész tanácsul és városul ismét ngod kglmes színe eleibe küldtek könyörgeni két atyjokfiát, onnét az ngod kglmes resolutiojától várnak. Tegnap napon ismét Szócs Lőrinczet kiküldte volt hozzám polgármester uram (mert valami rossz hitván emberek beszéltek holmit, kit megizenvén csak titkon királybíró uraméktól, azon igen megijede, tegnapi nap afféle rossz emberek félet meg is fogatott, nekem azt mondá, hogy megis piriczkedik (*így!*) hogy beszélgessen velem, de azt mint szovokból értem, hogy ha Ngod kglmes uram azon praepositumban leszen, örömet és kedveskedéssel reá mennek, mert Szászvárosról Szebenbe mentek, ott is az egész universitás előtt székbíró uram (ki az város követe most Szebenbe) igen becsülettel agálta, hogy Ngodnak igen engedelmesek legyenek és fejet hajtsanak mindenbe. Itthon ezek az követek is, kik Ngodnál voltak, igen emberül agálták az Ngod kglmes parancsolatját, melyet nem haszontalannak itiltem Ngodnak két szóval értésére adnom. Egyik ratiojok az volt, hogy Ngod oly jó kglmes urok volt nekik, hogy Ngod nem kívánta töllök, mint Bátori Sigmund, hogy minden tiz embernek egyike hadba menjen, az kilencze tartsa el hópénzzel az tizediket, néha pedig az ötödik embernek egyike ment el az hadba, az négye tartotta el hópénzzel, így hatszáz embernél, jó szerszámosnál csak Segesvárról is több kiment lovas és gyalog, mely ratiot, hogy csak megsendítették is, felette bánták. Más az, hogy 90 gyaloggal tartoztak volna mindenkor, hogy az hadba küldenének, de Ngod csak felével contentus és most csak 45 érik meg Ngodat. Ahol pedig azt hánták, hogy Makó György az várost felverte s eldulta, arra azt felelték, hogy ha akkor is fejedelmeknek engedelmesek löttek volna, nem esett volna rajtok, mert mikor Báthori Sigmund megszállotta volt törökkel Kolozsvárat, nem adtak se gyalogot, se szekeret, hanem másfelé vontak. Báthori Sigmund úgy küldte Makó Györgyöt rájok, ki akkor székyek generálissa volt ; ő szép szót adván nekik, az szép szín alatt úgy ejtette meg rajtok az stratagemat. Rác György idejében is azért égették fel az várost, hogy az több szászok Bocskai fejedelemhez meghajlottak, de ők mégis örömet az némethez vontak volna, nem akartak az fejedelem hűségére meghajlani s úgy kellett megszállani az várost. Nékem azt mondá ez az szászbéli ember, hogy mind az tanács, s mind az szász emberek megegyeztek, hogy az Ngod kglmes kívánságára rámenjenek, hogy ha az necessitas valaha kívánná, mert az Ngod szép kglmes beszéde felette sokat efficialt ; az szász papok is megértvén azt mondták, hogy valamint Ngodért eddig

Istennek szent felségének imádkoztak, de ezután kétszerte nagyobb buzgósággal könyörögnek Ngod életéjeért s megmaradásáért. Ngodhoz kglmes Uram azért kelleték aláküldenem, hogy érthessem az Ngod kglmes válasz tételét ő kglmeknek, hogy magamat mihez kellessék tartanom, érthessem Ngodtól. Ezek után az felséges szent. Uristennek jó kglmes gondja viselése alá ajánlom Ngodat, ő felsége sok esztendeig éltesse és tartsa meg Ngodat jó egészségbe boldogul. Datum ex Bun 13 die Decembris. Anno 1636. Ngodnak alázatos és méltatlan igaz szolgája

Bethlen Ferencz mp.

Kívül: Illustrissimo et Celsissimo Principi Dno Dno Georgio Rakoczy etc. etc. Dno et Dno mihi naturaliter clementissimo. (Zárópecsét.)

23.

Szolgálatomat ajánlom kglmednek, mint én nékem igen jóakaró uramnak, Istentől kívánok kglmednek minden kívánsága szerint való jókat megadatni.

Mivel immár Istennek áldomásából holnap asszonyunk ő nga innét meg fog indulni, kglmedet (kglmed itt létében való kérése szerint) akarám tudósítani, ő nga holnapi napon Apadon való hálásául. Istennek legyen hála, ide mindnyájan jó egészségben vagyunk, kglmedet is szívből kívánom, hogy jó egészségben láthassam. Datum ex Arce Fogaras, die 2. Aprilis Anno 1641. Kglmednek jóakaró atyafia örömet szolgál

Rákoczy Sigmund mp.

Kívül: Generoso Domino Francisco Bethlen de Keresd, Comiti Comitatus Albensis etc. Domino mihi observandissimo. (Zárópecsét.)

24.

Szolgálatomat ajánlom kglmednek, mint nekem igen jóakaró uramnak, Istentől kívánok kglmednek minden kívánsága szerint való jókat megadatni.

Az kglmed levelét ma elvettem, melyből értem az kglmed sok búsulását, kglmedet rész szerint szánom, ha az sok gond miatt mégis jobban megőszül, de rész szerint ismét gondolván azt, hogy ha kglmedet külső jelek vén embernek lenni nem jelentik, kglmed ifju legénynek (az mely immár régen elkölt) tartja magát. Istennek legyen hála, ide most mindnyájan jó egészségben vagyunk. Az oltó ágakat asszonyunk ő nga kglmedtől igen kedvesen vette. Az mely dolgot kglmed reám bizott, ő ngának megjelentettem, ő nga kglmedtől igen kedvesen vette, még ő ngának hírével nem volt. Én nekem kglmed jóakaró szolgának parancsolni ne nehezteljen. Ezek után

Isten ő felsége hozza kglmedet hozzánk igen jó egészségben. Datum Albae Juliae, die 15. Aprilis Anno 1641. Kglmednek igaz jóakarója örömost szolgál

Rákoczy Sigmond mppia.

Kivül : a szokott cím. (Zárópecsét.)

25.

Generose Dne affinis mihi observandissime. Paratissima officia et foelicia quaeque.

Minemű dologból fogja kglmedet megtalálni Szigeti Miklós uram jámbor szolgám, kglmed magától megérti. Klmedet azért én is bizodalmason akarám az ő kglme instantiájára requirálni, kérvén azon kglmedet, ilyen kicsin, de méltó dologban ne nehez- telje az fejedelem ő kglme előtt való intercessiója által az ő kglme dolgát promoteálni; kglmedtől szintén oly kedvessen veszem, mintha magam dolgában fáradna kglmed s igyekezem is vékony erőm szerint kglmednek érette kedveskedni és szolgálni. Tartsa meg az Uristen jó egészségben kglmedet. In Huszt die 27 Aprilis. Anno 1641. Generosae Dnis Vrae affinis ad officia paratissimus.

Comes S. Bethlen mp.

Kivül : a szokott cím. (Zárópecsét.)

26.

Generose Dne amice observandissime. Officiorum meorum paratissima commendatione praemissa.

Vagyon egy Técsi János nevű ifjú legény szolgám, kit gyermekségétől fogva magam mellett tartottam, melynek Szigeten adtam egy paraszt fundust cum exemptione; de mivel tudhatja kglmed, hogy én jure inscriptitio birom Huszt várát, ez okon az fejedelemmel ő kglmével is kívánná eximáltatni, kiról suplicatiot is küldött be. Kglmedet azért akarám én is mellette szeretettel repuirálni, kglmed suplicatióját adja be és legyen jó törekedő, hogy az fejedelem ő kglme is az exemptiót adja meg neki. Az kglmed ebbeli jóakaratójéért igyekezem én is kglmednek más alkalmatos- sággal szolgálni. Tartsa meg az Uristen kglmedet sok esztendeig jó egészségben. In Majtén die 30 Maii 1639. Generose Dnis Vrae amicus ad officia paratissimus

Comes S. Bethlen mp.

Szóval is izentem kglmednek ezen levélvivő jámbor ifjú legény szolgámtul, kérem kglmedet legyen hitele szavának s mutassa jóakaratóját is ez kis dologból.

Kivül : a szokott cím. (Zárópecsét.)

27.

Szolgállok kgdnek, mint nekem jóakarómnak, Isten jó egészséges hosszú élettel áldja meg kgdet!

Kgd levelét kedvesen vevén, ugyis olvastam, hogy rúlam jóakarójáról el nem feledkezett, hanem levele által meg is látogattott, kit ha Isten életemet halasztja, meg is igyekezem szolgálni; el higgye kgd, hogy az kgd levelét nagy jó szízzel vártam, legyen hála Istennek kgd szolgálatjára egészségben vagyok. Az ő Nguk egészségének szízzül örülvén kívánom, hogy ő Felsége sok eszteni-deig tartsa meg, éltetvén az ő Ngok alázatos szolgáloját is, igyekezik azon az én kedves ¹⁾ hugom is, hogy az ő Ngok kegyelmességét velem együtt alázatosan szolgálhassa meg. Isten áldásából, ő Ngok kglmés gondviselésekbül, mind az megadatott, kit ő Felségétül szízzül kívántam, kiért Istennek áldást ő Ngoknak pedig alázatos, engedelmes szolgálatomat akarom életem haladván nyujtanom. Bornemisza Pál uram szomszédom lévén ő kglmére sem irhatok, hanem ő kglmétül az régi elkelvén, véget is akarván vetni, másnak is irigyi immár, ki még az vektigállal együtt erejében van; öcsém uram talám, ha nyilván nem is, mindazáltal talám titkos pohárt iszik ő kglme, veniet tempus bibet. A mi az hugom nevetését illeti, meghiggye kgd, bajos volna ő kglmével haragos tánczot járni. Bornemisza Pál uram írja, hogy még eddig az szilágyi frajczimereket meg sem tánczoltatta se kgd, se öcsém uram, én pedig nem oly reménységben voltam kgd felől, hanem hogy még Szilágyban, Isten oda vivén, hire legyen az kgd érte való tánczainak. Venus miicsoda szemekkel tekintett kgteknék szőlőhegyire, nem tudom, holott Venus ki legyen azt sem tudom, udvarában sem lakván, személyét sem láttam, de ha ő veti az szőlőkre szemét, ide is idegen szemekkel tekintett és Bachusnak ha termését szentelnék is, az vége nyavalya fog lenni, mindazáltal oly reménységben vannak az emberek, hogy némely hegyeken jó borok legyenek. Még két hétig kell az szőlőknek kinn hálai, ha békével szüretelhetem be szőlőimet, ígíretem szerint a javában nem leszek feledékeny kgd felől, nem gondolván azt kgd, hogy én előttem feledékenységben volna kgd, kgd jóakarója lévén mig élek. Istennek gondja viselése alá ajánlom kgdet, engedjen kgd felől mindenkor jó hireket hallanom. Datum in Arce Várad, die 2 Septembris, Anno 1641. Kgd jóakarója szolgál szeretettel

Rákóczy György mp.

Oldalt Bethlen Elek megjegyzése: Mátkás volt akkor szegény fejedelem.

Kívül: Generoso Dno Francisco Bethlen de Körösd etc. Dno mihi observandissimo. (Zárópecsét.)

Jegyzet: Az egész levél ifj. Rákóczy György sajátkezű írása.

28.

Generose Dne affinis observandissime. Paratissima officia et foelicia quaeque etc.

Mivel az Uristennek kglmes rendeléséből s a keresztyén anyaszentegyháznak régi jó rendtartása szerint talált volt meg engemet leánnyommal Bethlen Katával az tekintetes és ngos Perényi Gábrriel uram, szerelmes anyjának az néhai tekintetes és ngos Perényi György uram megmaradott özvegyének, az tekintetes és ngos Bornemisza Kata asszonynak és több jóakaró atyjafianak tetszésekből az én hajadon unokámnak, Zólyomi Cristinának állapotja felől, hogyha az Uristentől ő szt. felségétől lenne rendelve, ő kglme Isten törvénye szerint való örökös házastársul akarná magának eljegyezni ez felül megnevezett unokámot. Mely kglmes Istenünknek ő szt. felségének kegyes atyai gondviselésének akarván mű is leánnyommal Bethlen Katával együtt engedelmeseknek lenni, több gyermekimnek is és bizodalmas jóakaró uraimnak s atyámfiainak tetszésekből ígírtém a megnevezett unokámot Zolyomi Cristinát a tekintetes és ngos megnevezett Perényi Gábrriel uramnak Isten törvénye szerint való örökös házastársul. Kinek kézfogásának solennitását az keresztyéni közönséges szokás szerint is akarván külsőképpen celebrálni, ő kglmekkel egyenlő tetszésből rendeltük arra ez jövendő Szt. János havának 23. napját Huszt vára alatt való udvarházamnál; mely előttünk álló dolog, hogy a kglmed jelenlétével is condecoráltassék, kglmedet kérem bizodalmason, mint uramat, sógoromat, a megnevezett napon és helyen 8 órakor ne nehezteljen jelen lenni mind asszonnyommal ő kglmével kglmed szerelmes házastársával egyetemben. Kglmednek ebbeli fáradságát s jóakaróját minden alkalmatossággal ügyekezem megszolgálni. Tartsa meg Isten kglmedet jó egészségben. Datum in curia Huszthiensi, die 17 mensis Maii. A. 1642. Generosae Dnis Vrae affinis ad officia paratissimus

Comes S. Bethlen mp.

Kívül: a szokott cím. (Zárópecsét.)

29.

Adjon Isten jó éjszakát kglmednek.

Mivel az puskások megérkeztek, holnap az erdei disznókot ott az fatei dombon s az idevaló erdőkön meg akarjuk keresni, mert ma is megkerülte volt az itt való puskásunk; vadnak huszan s Herepen esziünk ebédet s noha az 100 gyalogok vicehadnagyát beküldtük Bölön Péterhez, hogy 200 gyalogot kérjen hajtani ide s virrattanak (*így!*) előtt ott legyen, az hava hagytuk, hogy hozza őket. Kglmed is izenje meg Bölön Péter uramnak, hía ne legyen

az 200 gyalognak, bort, fegyvert se hozzanak magukkal s virradta előtt ott is legyenek, az hova az 100 gyalog hadnagyának hagytuk, hogy hozza őket. Ez levelünket, ha kglmed Bölön Péter uramnak küldi is kglmed, nem bánjuk ; az udvarbiró küldjön 2—2 legényt is Somlyóra lesre. 21. Januarii Anno 1643 estve 5 óraker.

G. Rakocy mp.

Kívül : Hokmester uramnak adassék hamarsággal. (Zárópecsét.)

Ugyanott I. Rákóczy György írásával : Deák Istvánnak is kglmed hagyja meg, eljöjjön s Huszár uram kezében is hozzon egy puskát ; vadnak puskásink is ott benn az majorban, kglmed kerestesse fel őket, az ki eljöhet.

Jegyzet : Az egész levél a címzéssel együtt I. Rákóczy György írása.

30.

Generose Dne affinis mihi observandissime. Paratissima officia et foelicia quaeque.

Mivel az fejedelem ő kglme gyűlésben hívó méltóságos levele én hozzám is elérkezett vala, noha magam beteges állapotom miatt hosszú utat nem birhatok viselni, mindazáltal ez levélvivő jámbor szolgámat huszti praefectusomat Horváth György uramat bocsátottam képemben az fejedelemnek ő kglmeknek és az nemes országnak szolgálatjára, kívánom is az Uristentől, hogy ő szt. felsége ez kglmetek mostani gyűlésének végét minden részeivel egyetemben bódog véggel áldja meg és szentelje meg. Ha penig ez levélvivő jámbor szolgámnak magam és gyermekim dolgaiban kelletnék valami szükséges dologból kglmedet megtalálni, kglmedet bizodalmason kérem, jóakarátját ne vonja meg, kit kglmednek mint uramnak atyámfjának minden alkalmatossággal igyekezem megszolgálni. Tartsa meg az Uristen jó egészségben kglmedet. Datum in curia Huzthiensi, die 18 Aprilis 1643. Generosae Dnis Vrae affinis ad officia paratissimus

Comes S. Bethlen mp.

Kívül : a szokott cím. (Zárópecsét.)

31.

Generose Dne affinis mihi observandissime. Paratissima officia et foelicia quaeque etc.

Mivel az én nyavalyás gyámoltalan özvegy leányom Gyulafi Sámuelné fogja megtalálni az fejedelmet ő kglmét némünemű előtte álló szükséges dolgai végett, nevezet szerént, hogy ez napokban is az ő kglme parancsolatja szerént az csehi dézmáról való leveleket be nem küldhette, kinek méltó okáról voltaképpen igazán is fogja ő kglmét informálni, kinek pariaját is kglmednek kezeiben fogja küldeni, melyet kglmed megolvasván, kglmedet

kérem, hogy az fejedelmet ő kglmét igyekezze engesztelni is, hogy nehézségét ne vesse ő kglme leányomra azért, mivel nem vakmerőségből, hanem kételenségből kényszerítettett Lisztius Ferenczné és Barcsai Sigmondné asszonyom kezekben adni, ugymint öreg atyafiaknak. Értettem, hogy Lisztiusné és Barcsai Sigmondné asszonyoméék különben is ottan holmi méltatlan panaszokkal igyekezik nehezíteni dolgát az fejedelem ő kglme előtt, de ha én elő győzném számlálni, avagy kglmedet annak olvasásával kívánnám fárasztani (noha az én beteges erőtlen állapotom miatt ugyan nem is volnék elégséges mindazoknak renddel való leiratására) akkor tehetne kglmed itéletet, ha az két asszonyok panaszi lennének-e fontosabbak, avagy az én leányomniak szántalan szenvedési, melyek oly szántalan sok méltatlan szenvedések, kikhez hasonlókat én nem hiszem, hogy az egész erdélyi birodalomban egyetlen egy özvegy asszony is szenvedjen szomszéditól s csak maga feleitől, mert soha nincs az a hét, sőt egy hétben ennehány uttal is, hogy ő neki és jobbágyinak szenvedniek nem kellene külön külön féle sok törvénytelen hatalmaskodásokat. Kglmedet azért kérem bizodalmason, mint jóakaró uramat sógoromat, hogy ha miből az leányom kglmedet vagy levele által vagy maga személyében fogja requiralni, kglmed ne neheztelje az fejedelem ő kglme előtt igazságos méltó dolgaiban fáradozni, kit ha kglmed cselekedik, becsületes hivatalja szerint a közönséges igazságnak felel meg, én is penig kglmednek, mint bizodalmas jóakaró uramnak s atyámfiának az én vékony erőm szerint igyekezem megszolgálni, ha az Uristen erőt ad reá. Tartsa meg az Uristen kglmedet sok esztendőig jó egészségben. Datum in arce Huszt die 2 Novembris Anno 1643. Generosae Dnis Vrae affinis ad officia paratissimus ob inbecillitatem aliena manu

Comes S. Bethlen.

Kívül : a szokott czím. (Zárópecsét.)

Ugyanott Bethlen Ferencz sajátkezű megjegyzése : 17 Decembris 1643 praesentatae.

32.

Generose Dne affinis mihi observandissime. Paratissima officiorum meorum commendatione praemissa.

Az Uristen kglmednek ez új esztendőt tegye szerencséssé és boldoggá mind az következőkkel együtt jóakaróival egyetemben.

Mivel az fejedelem ő kglme gyűlésben hívó regalissa én hozám is elérkezett volt, ez okon ez levelem megadó jámbor szolgálmat Hostati Ferencz, Szemere György és Poncez György uramékat az fejedelem ő kglme és szegény hazánk szolgálatjára bocsátottam én is képeben oly tanúsággal, hogy az fejedelem ő kglme szolgálatjára és szegény hazánk s nemzetünk javára nézendő dolgokban

mindenekben egyet érezzenek. Mely alkalmatossággal nem akarám elmulatni, hogy kglmedet is ez levelem és jámbor szolgálaim által ne köszönténem, kívánván az Uristentől minden jót az kglmed egészsége és állapotja felől érteni. Ha pedig történnék, hogy az megnevezett jámbor szolgálaim, magam, gyermekim, avagy magok dolgában kglmedet fognák requirálni, kglmedet kérem, jóakaróját ne vonja meg tőlök, miért igyekezem én is kglmednek vékony erőm szerint kedveskedni és szolgálni. Tartsa meg Isten kglmedet jó egészségben. Datum in arce Huszt, 28 die Decembris. Anno 1643. Generosae Dnis Vrae affinis ad officia paratissimus

Comes S. Bethlen mp.

Kívül: a szokott cím. (Zárópecsét.)

33.

Generose Dne affinis mihi observandissime. Paratissima officia et foelicia quaeque.

Minémű dolgokbul kellett az fejedelemhez ő kglméhez expediálnom Selei István uramot komámot, huszti tanitónkat s ezen vármegyének seniorat, magátul ő kglmétül meg fogja kglmed érteni. Kglmedet azért bizodalmason kérem, mint jóakaró uramat atyámfiat, ez méltó dologban ne szánja fáradságát, sőt mutassa jóakaróját az fejedelem ő kglme előtt való törekedés által minden alkalmatossággal mind privatim s mind különben. Melyet ha kglmed cselekszik ilyen méltó dologban, azzal az közönséges igazságnak és keresztyéni atyafiúi szeretetnek felel meg, kit mi is fiammal együtt minden alkalmatossággal kglmednek szolgálni meg-igyekezőnk. Tartsa meg Isten jó egészségben kglmedet. Datum in arce Huszt, die 7 Martii. Anno 1644. Generosae Dnis Vrae affinis ad officia paratissimus

Comes S. Bethlen mp.

Kívül: a szokott cím. (Zárópecsét.)

34.

Generose Dne affinis mihi observandissime. Paratissima officia et foelicia quaeque etc.

Mivel az fejedelem ő kglme gyűlésben hívó méltóságos levele én hozzám is érkezett volt, erre nézve én is, noha erőtlen és beteges állapotom miatt magam jelen nem lehettem, mindazáltal ez levelem megadó jámbor szolgálaimot Pinkóczi Mihály és Balásházi Miklós uramékat bocsátottam az fejedelem ő kglme szolgálatjára magam és fiam képünkben. Kglmedet azért kérem, hogy az fejedelemtől ő kglmetől kérjen audientiat az megnevezett jámbor szolgálaimnak és azon kívül is, ha mi oly dolog occurralna, kiből az

kglmed jóakarátja kívántatnék, kglmed ne vonja meg jóakarátját, kglmednek mint uramnak atyámfianak az én vékony erőm szerint igyekezem megszolgálni. Tartsa meg Isten kglmedet jó egészségben sok esztendőig. In Huszt die 22 Julii Anno 1644. Generosae Dnis Vrae affinis ad officia paratissimus

Comes S. Bethlen mp.

Kívül : a szokott cím. (Zárópecsét.)

35.

Adjon Isten sok szent ünnepnapokat jó egészséggel megérhetni kglmednek, ezt is üdvösségesen eltölteni.

Őnódbul irt kglmed levelét tegnapi napon vők el Bánfi György uram szolgájától, hogy kglmed néha sok idő eltelése után levelével látogat s egészségirül tudósít, kedvesen vettük, éljen sokáig kglmed jó egészségben. Mi is, hála Istennek egészségben vagyunk. Ő Ngk szolgálatjára az új kalendariumot kglmedtül felette kedvesen vettük, szinte akkor gondolkodunk vala rula, forgatván az esztendei kalendariumot, hol vegyünk, alkalmas időben küldte kglmed, nagyobb ajándékot sem vettünk volna oly kedvesen. Ha Isten behozná kglmedet, mi sem lennénk feledékenyek kglmed felől. Az mely jókat az kalendarium elein kíván kglmed, azon jókkal folytassa kglmeddel Isten az következő esztendőt. Az békesség felől reménységét értem, adjon Isten jó, állandó közönséges békességet. Ne feledkezzék ez után is rulunk kglmed, körös-pataki intimus kglmed levelét megküldtük asszonyomnak. (!?) Adjon Isten jó egészséget kglmednek. In Deés, die 21. Decembris 1644.

Geor. Rakoczy mp.

Kívül : a szokott cím. (Zárópecsét.)

36.

Georgius Rakoczi Dei gratia princeps Transylvaniae etc.

Generose fidelis nobis sincere dilecte. Salutem et gratiam nostram. Az közönséges jóért való mindennyi nagy gondos dolgaink között és országul kglmetektől való távul létünk alatt is nem akarván fejedelmi hivatalunkról és kglmetekre való kglmes gondviselésünkről feledékenek lenni, ez jelen való esztendőben is az szokás szerint való kglmetek országos gyűlését meg lenni akartuk. Melyet, az Ur Isten azt adván érnünk, rendeltünk ad diem 16 futuri mensis Aprilis, fejevári városunkban kiszolgáltatni, magunk is azon gyűlése alatt kglmeteknek az Ur Isten segítségebül jelen akarván lenni ; de ha előttünk álló gondos dolgaink azt nem kezdenék engedni is, fiunk Rákoczi György praesidiálván képünkben

Minekokáért kglmednek hagyjuk és kglmessen parancsoljuk, így értvén ebben való kglmes rendelésünket, az megírt napon és helyen maga személye szerint jelen lenni el ne mulassa, hogy ha szintén magunk személyünk szerint azon gyűlésben jelen nem lehetnénk is, fiunk kglmeddel való egyértelemből is az közönséges jóra végez-hessen minden jó és hasznos dolgokat. Cui in reliquo gratiose propensi manemus. Secus non facturus sub poena in generali decreto expressa. Datum in curia nostra Zboroviensi die 6 Martii. Anno 1645.

G. Rakocy mp.

Kívül : a szokott cím. (Zárópecsét.)

37.

Generose Dne affinis mihi observandissime. Paratissima officia et foelicia quaeque.

Mivel az fejedelemnek ő nagyságának írt levelemmel kelletvén ez levelem megadó jámbor szolgámot Munkácsra expedialnom, ez alkalmatossággal akarám kglmedet is ez levelem és jámbor szolgám által meglátogatnom, kívánván az Uristentől, minden jót a kglmed egészsége felől érteni, kiről hogy kglmed tudósítson is, kérem kglmedet. Én különben türehető egészségben volnék a kglmed szolgálatjára, de immáron három egész holnapja, miolta a köszvény miatt csak mind az ágyat kell nyomnom, de ezért is legyen áldott az Urnak szent neve. Az fiam is szintén annyi ideig nyoma az ő köszvénye miatt, mindazonáltal ő immár most lassan lassan házában lában kezdett tipiczkelni pálczán. Az Uristen kglmedet tartsa meg jó egészségben és minden nyavalyától oltalmazza. Datum in arce Huszt, die 31 Martii. Anno 1645. Generosae Dnis Vrae affinis ad officia paratissimus

Comes S. Bethlen mp.

Kívül : a szokott cím. (Zárópecsét.)

38.

Jó egészséggel áldja meg Isten kglmedet.

Kglmednek nemcsak megérkezését Lengyelországbul értjük az mi kglmes urunk levelébül, hanem ő nagysága engedelmebüil bejüvetelit is (kinek meg lenni már ideje egyszer), hozza Isten jó egészségben kglmedet. Tudósítson utjából is maga egészsége felől kglmed. Mi is hála Istennek egészségben vagyunk. Adja Isten látnunk jó egészségben kglmedet. Albae 8 Aprilis 1645.

Georg. Rakoczy mp.

Kívül : a szokott cím. (Zárópecsét.)

Jegyzet : Az egész levél ifj. Rákóczy György sajátkezű írása.

39.

Georgius Rakoczy Junior Dei gratia princeps Transylvaniae etc.

Generose fidelis nobis sincere dilecte. Salutem et gratiam nostram. Öcsim uram tudósítván, hogy Isten áldomásából innen megindulván, mivel die 14. praesentis mensis Désen akar lenni, íratnánk kglmednek, akkorra oda menvén, az mi kglmes urunk ő nga parancsolatja szerént ő kglmével együtt onnan indulhatna ki. Minek okáért kglmedet intjük, parancsolván is kglmessen, legyen azon, hogy az specificalt napon Désen jelen lévén, öcsém urammal egyszersmind indulhasson meg urunkhoz ő ngához. Eidem in reliquo gratiose propensi manemus. Secus non facturus. Datum in civitate nostra Alba Julia, die 7 Maii. Anno Dni 1645.

Georg. Rakoczy mp.

Kívül: a szokott cím. (Zárópecsét.)

40.

Adjon Isten jó egészséget kglmednek.

Kglmed levelét vettük vala, egészségének örvendünk, kiben Isten sokáig tartsa is meg kglmedet. Mi is türhető egészséggel birunk; mi ennek utánna is kglmednek kedveskedni készek vagyunk. Vigyázhatnak az barátim, de semmit sem kaphatnak, lássák etc. ő nga szerencsés előmenetelinek örülünk, kiben Isten sokáig tartsa meg is ő ngát, mi is még eddig ide hátra békével vagyunk ő ngának szerencséjére. Ezután se feledkezzék kglmed rólunk, írjon, kedvessen vesszük kglmedtül. Asszonyomnak irt kglmed levelét megküldtük postátul. Nyári Bernát uramat, ha Isten behozza, jó szívvvel látjuk ő kglmét. Mi bennünk megnyugodjék kglmed. Adjon Isten jó egészséget kglmednek. Albae 14 Julii 1645.

Georg Rakoczy mp.

Komámot Rédei uramat szónkkal szeretettel köszöntse kglmed, igen elfeledkezék ő kglme rólunk, írjon avagy csak egészsége felől ő kglme.

Kívül: a szokott cím. (Zárópecsét.)

Jegyzet: Az egész levél ifj. Rákóczy György sajátkezű írása.

41.

Georgius Rakoczi Dei gratia princeps Transylvaniae etc.

Generose fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram. Kglmeddel szükséges dolgaink lévén, kglmessen parancsoljuk,

dolgait hátrahagyván, jűtest jűjjen udvarunkban. Secus non facturus. Datum in civitate nostra Alba Julia, die 25 mensis Octobris. Anno 1645.

G. Rakoczy mp.

Kivűl: a szokott czím. (Zárópecsét.)

Ugyanott Bethlen Ferencz sajátkezű megjegyzése: 28 praesentatae in territorio szazhalmiensi in venatione.

42.

Georgius Rakoci Dei gratia princeps Transylvaniae etc.

Generose fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram.

Az péntek már elműlék, melyre kglmednek udvarunkba kellett volna jőni, mivel mi az elműlt pénteket értettűk, nem a jővendőt. Azért kglmednek kglmesen parancsoljuk, ne késsék, jőjűcn udvarunkban mindjárt, mivel már a lakodalom napja rövid lévén, arra készűlni kellene. Cui in reliquo gratiose propensi manemus. Datum in civitate nostra Alba Julia die 19 Novembris Anno 1645.

G. Rakoczy mp.

Kivűl: Generoso Francisco Bethlen de Keresd, comiti comitatus Albensis Transylvaniae, supremo aulae nostrae magistro, tabulaeque judicariae jurato assessori etc. Fideli nobis dilecto. (Zárópecsét.)

43.

Jó egűszsűggel áldja meg Isten kglmedet.

Hogy Isten kglmed örűmére asszonyomat megtartotta s áldásával áldotta kglmeteket, igen akarjuk Isten ő kglmét kglmeteknek szerelmeivel tartsa meg sokáig, kívánjuk.

Kglmednek nehűségűvel az lovat nem kívántuk, hogy penig elkűldte, kedvessen vettűk, noha majd az ló vonytatja száját, reműljűk, talam megigazodik. Im kglmednek mi is háromszáz forintot kűldtűnk, adja Isten sok esztendőkét élvén kglmed, sok lovait adhassa, mi is szolgálván kedveskedhessűnk kglmednek. Isten kglmeddel. Fogaras 2 Februarii 1646.

G. Rakoczy mp.

Kivűl: Generoso Francisco Bethlen de Keresd, comiti comitatus Albensis Transylvaniae, Illmae suae principalis celsitudinis dni patrisque nostri summis cum obsequiis colendissimi supremo aulae magistro, nec non tabulae judicariae assessori jurato etc. Fideli nobis sincere dilecto (Zárópecsét.)

Ugyanott Bethlen Ferencz sajátkezű megjegyzése: 1646. 6. Februarii in Sz. Miklós redditae.

Jegyzet: Az egűsz levél ifj. Rákóczy György sajátkezű írása.

44.

Georgius Rakoczy Dei gratia princeps Transylvaniae etc.

Generose fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram.

Országul kglmetek közönséges javára nézendő bizonyos okok kívánván azt tóllünk, hogy az Szent György napi gyűlést ez esztendőben szokott idejénél előbb kiszolgáltassuk, az iránt is nem akartunk kglmetekre való kglmes gondviselésünknek megfogyatkozni. Minekokáért mellettünk levő becsületes tanács úr hiveinknek egyenlő tetszésekből rendeltünk ad diem undecimum mensis Martii kglmeteknek országul fejevári városunkban generalis gyűlést, az Ur Isten azt adván érnünk, promulgaltatni és kiszolgáltatni. Mely gyűlésünk alatt transmissiokat, publicatiokat és egyéb causakat is, kik az ország gyűlése alatt discutaltatni szoktak, revidealtatni akarván, annakokáért kglmednek is kglmesen hagyjuk, sőt parancsoljuk is, az megírt napon és helyen maga személye szerint assessorii tisztéhez képest is jelen lenni el ne mulassa, hogy az revidealandó causaknak discutaltatások dolgában kglmed jelen nem létele miatt fogyatkozás ne legyen, sőt kglmeddel való egy értelemből is országunk generalis gyűlésében a közönséges jóra minden jó és hasznos dolgokat végezhesünk. Cui in reliquo gratiose manemus. Secus sub poena in generali decreto expressa non facturus. Datum in arce nostra Fogaras, die 10 Februarii. Anno Dui 1646.

G. Rakoczy mp.

Kívül : a szokott cím. (Zárópecsét.)

45.

Georgius Rakoczy Dei gratia princeps Transylvaniae etc.

Generose fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram.

Kglmednek udvarunkban mellettünk való léte igen szükséges lévén, kglmessen parancsoljuk kglmednek, ez levelünket vévén házánál levő minden dolgait hátrahagyván jütest jüjjön udvarunkban. Cui in reliquo gratiose propensi manemus. Secus non facturus. Datum in arce nostra Fogaras, die 13 Februarii anno Dni 1646.

G. Rakoczy mp.

Kívül : a szokott cím. (Zárópecsét.)

46.

Adjon Isten jó egészséget kglmednek.

Nagy Zsigmondtul ebédünk felett vettük kglmed levelét ; hogy az herczeg jüveteli felől tudósít kglmed, igen akarjuk, elég búsulással voltunk, semmi bizonyost nem érthetvén felőle. Belényesbül egy nap eljühet Oláh Gyepesre, noha Oláh Gyepes oláh falu, de most nyári idő, az kis sátort is talán oda kiküldhetjük, ha kglmednek is tetszik, csak idején tudósítson. Oláh Gyepesrül ide az herczeg bejühet ebédre ; ha ebédre nem is, az bányában ehetik, onnét ide jó idején estvére. Bár reggel lenne bejüveteli, mivel meleg az idő, reggel jobb móddal excipiálhatnók ; bár ne is mulatna, mert szűk állapotban van az udvarbiró, bajos az úti gazdálkodás. Belényesbül könnyen bejühet másfél nap. Ha olasz gyümölcsünk nem leszen is, de dinnyénk, aszuszóló borunk leszen. Ha kglmed előbb eljűne, igen akarnók, de ha az nem lehetne, csak idején tudósítson kglmed, az herczeg jüveteli mi tájban leszen, mi is kimegyünk eleiben félmélföldig Örömetst parancsolnánk Belényesben ló felől, de se azok, se ezek szerit nem tehetik. Az herczeget higyje Kglmed, nagy jó szivvel látjuk ; talám mivel Bányai uramat küldtük eleiben, addig nem illik mással látogattatnunk, azután meglehet. Vizslánk nekünk jó nincsen, agarunk, madarunk, az minemű van, avval jó szivvel kedveskedünk ; paripát mi akarnánk inkább az lengyel atyafiaktul vennünk.

Az eleiben való menetelünket becsületesen akarjuk ; végére kellene kglmednek menni, melyikhez leszen kedve az herczegnek, szekeren jüjjön-e be, vagy lovon, mi lovon megyünk ki. Az feleségünk uj hintájában akarunk fogatni, az kglmednek lova félét gyeplűre fogatok.

Az főember szolgálait azokban az házakban szállítjuk, kiben öcsém uram volt. Az konyhán mi szakácsink lesznek-e, tudósítson kglmed. Isten hozza kglmedet jó egészségben. Várad, 10. Augusti 1646.

G. Rakoczy mp.

Itt elhittük, egy nap megnyugszik.

Kívül : a szokott cím. (Zárópecsét.)

Jegyzet : Az egész levél ifj. Rákóczy György sajátkezű írása.

47.

Georgius Rakoci Dei gratia princeps Transylvaniae etc.

Generose fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram.

Rakoczi Zsigmond fiunk adott volt kglmednek egy paripát, ki szegény Petki Farkasé volt ; kglmessen kívánjuk kglmedtől,

küldje ki ide jó gondviselés alatt, megadatjuk az árát. Huszár, Sulyok, Bethlen Mihály uramék bár ne késnének már, jönnének ki ő kglmek, kit adjon értékre is kglmed, mert tudja kglmed, kevesen vannak az főrendek között udvarunknál. Eidem in reliquo gratiose propensi manemus. Datum in arce nostra S. Patak, die 12 Septembris 1646.

G. Rakocy.

Kívül : a szokott czím. (Zárópecsét.)

48.

Georgius Rakoci Dei gratia princeps Transylvaniae etc.

Generose fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram. Keresdről 12. die praesentis nekünk írott kglmed levelét vévén, irását megértettük; házához, hogy békével érkezett kglmed és magához tartozókat is békével találta, akarjuk, ez után is Isten oltalmazza és őrizze kglmedet minden kedvetlen állapotoktól. Bethlen Mihály és Bethlen János uramékat is Isten vigasztalja, most ott benn lehetnek mindketten, az mint megirattuk még Patakról Rákoci Sigmonddal. Segesváratt az pestis hogy szünni kezdett, értjük, az Uristen állassa meg szent fiáért. Kglmed hogy parancsolatunkhoz alkalmaztatván magát, készüldögéljen, szükséges. Az mi az kglmed köntösére járandó fizetését illeti, Pávai Tamásnak parancsoltunk, az tiz sing posztóért adjon fl. 70. tiz sing atlacéért fl. 40. béllésejért fl. 100. Az paripát ne késsék kglmed kiküldeni, kiről minap irattunk. Eidem in reliquo gratiose propensi manemus. Datum in arce nostra Kalloviensi, die 20 Septembris. Anno Dni 1646.

G. Rakocy mp.

Kívül : a szokott czím. (Zárópecsét.)

Ugyanott Bethlen Ferencz sajátkezű megjegyzése : 26 Septembris 1646 hora 7 vespere redditae.

49.

Georgius Rakoci Dei gratia princeps Transylvaniae etc.

Generose fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram. Kglmessen parancsoljuk kglmednek, elvévén ez levelünket, rendelje úgy házánál lévő dolgait, és induljon úgy meg házától, hogy ad vigesimum diem praesentis mensis Octobris lehessen jelen Váradon, az hova magunk is el fogunk menni akkorra, bizonyos beszélgetésünk leszen kglmeddel több becsületes hiveinkkel egyetemben. Oly készülettel jöjjön pedig kglmed, hogy ugyan onnét indul-

hasson is kglmed utjára. Secus non facturus. Eidem in reliquo gratiose propensi manemus. Datum in arce nostra Sarospatakiensi, die 7. mensis Octobris. Anno Dni 1646.

G. Rakocj mp.

Kívül : a szokott czím. (Zárópecsét.)

Ugyanott Bethlen Ferencz sajátkezű megjegyzése : 14 Octobris Keresd redditae 4 hora pomeridiana 1646.

50.

Georgius Rakoczy, Dei gratia princeps Transylvaniae etc. Spectabiles, magnifici, generosi, egregii et nobiles fideles sincere nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram. Ugy vagyon, hogy annak előtte is értettük volt, de bizonyosban az budai vezér csaussza és levele által intinálja, hogy az két hatalmas császár között a békességről derekas tanácsok leszen, kívánván azt tőlünk, hogy mi is, mint az előttünk való fejedelmek cselekedtenek, bizonyos követünket küldenők Budára, ne is késnének velle, mert az tractatus elkezdetnék. Minderre nézve azért s mind penig egyéb derekas szükséges kglmetek közönséges megmaradására nézendő dolgok állván előttünk, nem nézhetvén az üdőnek alkalmatlanságát, az Szt. György napi generalis gyűlésünket szükségesképpen anticipálnunk kellek. Annak okáért mellettünk levő tanács-híveink tetszése is accedálván, rendeltünk kglmeteknek generalis gyűlést ugyan itt fejevári városunkban celebráltatni ez jövendő februariusnak 16 napján, úgy mint ad Dominicam Septvagesimae. Hagyjuk azért és parancsoljuk kglmeteknek kglmessen és serio, hogy az kglmetek vármegyéjéből az régi jó szokás és rendtartás szerént bizonyos értelmes főszemélyeket válogatván, azokat az feljül megírt napra és helyre oly teljes hatalommal és tanulással bocsássa el, hogy több becsületes hiveinkkel és az országnak három nemzetbeli statusival valamelyek kglmeteknek közönséges békeséges megmaradására nézendő dolgok leszenek, mindazokról hasznosson tractalhasson és végezessen. Isten kglmességéből. Secus sub poena in decreto expressa nullatenus facturi, quibus in reliquo gratiose propensi manemus. Datum in civitate nostra Alba Julia die 8 Januarii Anno 1647.

G. Rákócy mp.

P. S. Ezen gyűlés alatt penig valaminemű causak ab antiquo generalis gyűléseken revidealtatni szoktak, revideáltatnak.

Kívül : Spectabilibus, magnificis, generosis, egregiis et nobilibus supremis et vicecomitibus, iudicibus, juratis assessoribus ac toti universitati dominorum magnatum et nobilium comitatus Albensis Transylvaniae etc. Fidelibus sincere nobis dilectis. (Zárópecsét.)

Ugyanott Kemény János sajátkezű megjegyzése : Exhibitae et praesentatae sunt in Beld, die 19 Januarii Anno 1647.

51.

Szolgálók édes sógor uram kglmednek és az Úr Istentől minden jókat kívánok szívből kglmednek megadatni.

Az kglmed jámbor szolgája megadá nekem böcsületes levelét, melyet igen kedvesen láttam és értettem, hogy az Úr Isten kglmedet jó egészségben meghozta, arról az gondos és fáradságos meszsze való utjáról; kívánván, hogy az Úr Isten adjon erőt ezután is kglmednek, az mi kglmes urunk és édes hazája, nemzete hasznos szolgálatjára. Boldogságomnak tartom vala, ha nagy bizodalmmal szerént szerencsém lehetett volna, visszatérőben is az kglmed ily jóakaró atyafia, szolgája meglátogatására, de az kglmed terhes fáradságit és sok törődésit tudván, örömet helyet adtam az kglmed mentségének is, kglmedért ugyan, de bizony nem magamért és hogy kglmed az oda látott és értett állapotokról is brevibus tudósított. Kévánom Istentől ezbeli jóakaróját is szolgálhassam meg kglmednek. Ugy látom nem az emberek akaratjától és reménységétül, hanem az Istennek kglmes dispositiojától viseltetnek az dolgok. Vagy ostort vagy titkos áldást akar ő sz. felsége kihúzni az keresztyénségnek ily végetlen háboruiból; de mivel ugy szoktunk szólni, hogy proximus egomet mihi: ottan csak adjon már Isten minekünk csendes szívet és nyugodalom . . . . .¹⁾

Kiben jó kívánságunkkal fejezhessük az keresztyének egyeségét is, szerezhessük az magunkét is. etc.

Magam felől irhatom kglmednek, már majd három holnaptól fogva bizony igen egészségtelen állapottal voltam, és most is nem sokkal vagyok jobban, tovább ő szent felsége mint adja, nem tudom. Legyen az ő kglmes akaratja. Az mi kegyes urunk levelét ez este vöttem, melyben ő nga parancsolja Kolozsvárra menésemet, ad 29. praesentis, ha csak kicsinyt javulhat is egészségem, elmegyek, mentséget bizony nem keresek, de ha nem mehetek, kicsinyok meg nem tartóztat. Kérem szeretettel kglmedet, legyen mentségemre in eo casu ő nga előtt s ha penig ott lehetnék, kglmed is ott lehessen, szívből kéválnám, de abban is kövesse maga alkalmatosságát, noha bizony volna szükségem az kglmed jelen létére.

Az mely marha megszerzése felől kglmednek ajánlást töttem vala, im meg is teljesítettem s minthogy kglmed ez jámbor szolgájára bizta, én is ő kglmétől megküldtem kglmednek, egy kis kő hiát látván csak. Kévánom, adjon Isten világ végéig el ne fogyjon az kglmed böcsületes ágából és maradékibul az ki vidámita és böcsületesen viselhesse. Én penig miyel immár végére az kglmed szolgálatjában ajánlottam magamat. Valamire az Úr

¹⁾ Olvashatatlan szó.

Isten erőt és egészséget ad, bizonynal higgye felőlem, valamig Isten életemet megtartja, külömb affectust hogy ha nem ne találhasson minden igyekezésemmel azon vagyok. Tisztességnek tartván, ha mi nagyobb dologban is kglmednek szolgálhatnék és kívánom, hogy az Ur Isten kglmedet jó egészségben megtartván, adja jó egészségbe nekem is látnom. Ex Medgyes, 20. Januarii 1647. Kglmednek igaz szivvel szolgáló atyafia sógora és szolgája

Lónyai Sigmond m. p.

A levél utolsó lapján Bethlen Ferencz írásával: Lónyai uram, mikor az öreg függőt megküldte Pókaitól. Franc. Bethlen mp.

Jegyzet: A levél Bethlen Ferencznek szól.

Közli: DR. LUKINICH IMRE.